

Nr. 145 - 22. årgang
August 2024

Strandgårdsbladet

home *fritid*

Sol, strand, salg og vand

Klik ind på home.dk/fritid og se, hvorfor home er den bedste til at sælge dit fritidshus

HOLBÆK

Michael H. Jørgensen a/s
Statsaut ejendomsmægler & valuarer, MDE
Labæk 13, 4300 Holbæk
holbaek@home.dk

T lf. 59 43 59 59

www.home.dk

home

vi vil være din foretrukne ejendomsmægler

EJENDOMSMÆGLERKÆDE FOR DANSKE BANK KONCERNEN

Bestyrelsen orienterer

Skt. Hansaften arrangementet

De sidste par år er der dukket pænt mange beboere op til årets Skt. Hans bål, og vi regnede i bestyrelsen derfor med, at det samme ville ske i år. Men sådan gik det ikke, og eftersom vejret artede sig nogenlunde – ingen regn – må vi nok skyde skylden for det lave fremmøde på, at Skt. Hansaften i år lå på en søndag – hvor mange beboere var kørt hjem.

Det har vi så lært af til næste år, hvor vi toner forberedelserne noget ned, så det alene handler om at bygge et hyggeligt bål, vi kan samles om. Så må større arrangementer med indkøb af lidt mundgodt vente, indtil Skt. Hansaften falder en fredag eller lørdag.

Græsslåning på fællesarealerne

Som vel de fleste bekendt, fik vi slået græsset på de øvre fællesarealer for et par uger siden. I uge 31 kommer Østervang maskinstation så og slår strandarealet.

Derfor er det vigtigt at kajaker og både, som ligger på land, bliver fjernet af ejerne forinden.

Der er indgået aftale med Østervang maskinstation, som fremover vil slå det øvre fællesareal OG strandarealet i slut maj og muligvis en gang mere i efteråret, hvis behovet er der. Det sker som et resultat af et stort ønske fra mange beboere, som de senere år har følt sig voldsomt generet af den hastigt stigende mængde vild pastinak. Denne plante er fototoksisk, dvs. dens plantesaft giver en giftig reaktion, hvis man får den på huden, og giftvirkningen forstærkes, jo mere sollys.

Intet er efterhånden gratis – græsslåning bestemt heller ikke, så bestyrelsen forudser, at det fra næste år bliver nødvendigt at hæve det årlige kontingent med de kr. 75,-, som det koster at slå strandarealet hvert år.

Havedag II – lørdag d. 5. oktober

Bestyrelsen håber, at der vil melde sig rigtig mange til at være med til den kommende havedag, for programmet er omfattende.

Blandt andet skal der opsættes 7 nyindkøbte skraldestativer til at erstatte de nuværende, som ikke beskytter indholdet mod vilde dyr godt nok. De nye stativer monteres med jordspyd, så de forhåbentlig også står bedre fast end de nuværende.

Sådan ser det nye skraldestativ ud. Flot og solidt.

Konsulent orben Viltoft

PC - Hjælp

Til almindelige brugere * Til almindelige priser
Koster ikke mere end en almindelig håndværker

Jeg giver gerne tilbud, inden jeg går i gang

Er i lokalområdet og kan løse stort set ethvert PC problem

Tlf.: 28 68 35 65 * Mail: it@viltoft.net

Forsiden:

Dansk normal-pindsvin (*Erinaceus europaeus*) iagttaget og fotograferet af *Cristina Kümmel* og *Morten Vogelius*, Ø14. Billedet blev taget 26.6. 2024 på det store fællesareal med flagstangen. Et af de mange pindsvin, der pusler rundt herude.

aut. El-installatør Niels Jørgensen

Vestergårdsvej 66, 4300 Holbæk Tlf. 59 46 15 04

www.nj-el.dk

nj@nj-el.dk

*NJ El-service, den lokale el-installatør,
din garanti for en sikker forbindelse!*

Muldvarpe

Det er gennem årene blevet diskuteret meget om der skulle gøres en samlet indsats mod muldvarpene, som plager rigtig mange grundejere i Strandgården. Konklusionen har hver gang været, at hvad vi end gør, vil virkningen være ganske kortvarig, så planerne er aldrig blevet til noget.

Det bliver de heller ikke i denne omgang, men i foråret oplevede vi at vores fodboldbane på fællesarealet var angrebet af en meget arbejdsom muldvarp, som producerede nogle enorme skud.

Det kunne vi alligevel ikke tolerere – børnene skal have en fodboldbane at tumle på – så vi fik en muldvarpebekæmper til at komme og prøve at behandle med gas. Og det lykkedes faktisk, for i skrivende stund er skuddene ikke kommet igen, og vi krydser fingre for, at vi også kan være fri for muldvarpen her resten af sæsonen.

Hække og græsplæner

Vi minder om, at hækkene på dette tidspunkt gerne skulle være klippet. For det er jo sådan, at stierne mellem grundene kun er 3 meter brede, så hvis hækkene får lov at brede sig, kan de helt lukke stierne. Så check lige, at stierne omkring jeres grund stadig er farbare.

Vi må også lige minde om, at græsplænerne skal klippes mindst en gang årligt – dette først og fremmest af hensyn til naboerne, som ellers vil få mange ukrudtsfrø ind med vinden.

Årshjulet

Den seneste version af årshjulet for grundejerforeningen ser ud som følger:

Der er ikke ændret så meget i forhold til sidste nummer af Strandgårdsbladet. Men hvis du ikke fik gjort det sidst, **så husk at sætte datoerne ind i kalenderen.**

lørdag d. 28. september – Nedtagning af badebro

lørdag d. 5. oktober – Havedag II

søndag d. 27. oktober – Bestyrelsesmøde

lørdag d. 26. april 2025 – Generalforsamling.

Plæneklipperservice.dk

v/ Torben Gundersen

Landevejen 83, 4532 Gislinge

**Salg, service og reparationer af
have-park maskiner**

Service af almindelig plæneklipper:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af kniv, motor justeres.

Priser fra 500 kr. inkl. moms

*

Service af almindelig havetraktor:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af knive, remme efterses, dæktryk kontrolleres.

Priser fra 1.295 kr. inkl. moms

*

***Vi sælger og servicerer have-park maskiner
og reservedele til:***

Stiga, Texas, Partner, McCulloch, Flymo,
Briggs & Stratton, EfcO, Honda, Tecumseh, Alko, Ginge,
Stihl, Husqvarna, Jonsered,
Variant trailere, m.fl.

Ring eller kig forbi for et uforpligtende tilbud.

Tlf. 28 15 65 25

Plæneklipperservice.dk * www.plæneklipperservice.dk

TJ Tømrrerservice

(kun et stenkast fra Strandgården, lige ved Audebo dæmningen)

Vi har stor erfaring indenfor:
Tagrenovering / Vinduesudskiftning
Enfamiliehuse / sommerhuse
Forsikringskader

*Vi er et kvalitetsbevidst tømrrer og snedkerfirma, v./
Tømrrermester Tommy Woxholt, og Tømrrermester Jørn Løvenhorst.*

TJ Tømrrerservice

Audebo Skolevej 14 - 4300 Holbæk

www.toemrrerservice.dk * tj@toemrrerservice.dk

Tommy 2162 3130

Jørn 2025 6436

Ring til os

og få en snak om dine planer, og en fast pris på dit byggeprojekt

Fra Vitas køkken

I weekenden afprøvede jeg en rabarberkage, som jeg blev ret begejstret for, så den får I opskrift på denne gang. Rabarbersæsonen er godt i gang, så intet at betænke sig på, hvis man altså er til rabarber. Opskriften er taget fra 'Madens verden'.

Rabarberdrøm

Dej:

200 g smør - blødt
175 g sukker
2 tsk. vaniljesukker
3 æg
200 g hvedemel
1 tsk. bagepulver
1 dl mælk
300 g rabarber - i tynde skiver

Marengs:

100 g pasteuriserede æggehvinder
175 g flormelis
1 tsk. Eddike

Tænd din ovn på 180 grader varmluft.

Blødt smør piskes sammen med sukker og vaniljesukker.

Pisk derefter æggene i 1 ad gangen.

Bland hvedemel med bagepulver og vend det i æggemassen med dejskraber (jeg bruger piskeris) sammen med mælk.

Vend derefter 200 g rabarber i dejen.

Smør en springform (jeg bruger bagepapir) og fordel dejen i formen (form med en diameter på ca. 20 cm).

Fordel dejen jævnt i formen, og kom de resterende rabarber ovenpå. Tryk rabarberne lidt ned i dejen.

Bag din rabarberdrøm i ca. 50 minutter ved 180 grader varmluft.

Æggehvinder piskes stive, hvorefter flormelis piskes gradvist i sammen med 1 tsk. eddike. Tjek om din marengs er stiv nok ved at vende skålen forsigtigt på hovedet.

Ifølge opskriften skal man nu komme marengsen i en sprøjtepose og sprøjte den ud på rabarberkagen. Jeg tog dog blot en stor ske og bredte marengsen ud over dejen og lavede nogle 'toppe'. Faktisk blev den efter min mening flottere end den på billedet.

Stil din rabarberdrøm tilbage i ovnen, og giv den yderligere ca. 10 minutter ved 180 grader varmluft.

I vores familie elsker vi flødeskum, så kagen fik også lige en lille klat ved servering, men det behøves overhovedet ikke. Kagen har efter min mening en meget lækker konsistens.

Go' fornøjelse!

To usædvanlige pilgrimsmål og Maria

Indledning

I sidste nummer kom jeg med forslag til udflugtsmål på Tuse Næs og omegn. Denne gang drejer det sig om to udenlandske, men højst usædvanlige – endda globalt set. Et i Nordøstspanien og et i det østlige Mellemitalien. Skønt de er meget velbesøgte, er der vist ikke mange danskere, der kender til dem. Det italienske ligger ca. 90 km øst for et efter sigende populært ”dansk” pilgrimsmål: Den hellige Frans’ (Franciscos) grav i Assisi.

Dette nummers indhold er også en ægte PB-digression / sidespring. Bedst som jeg puslede med den oprindelige plans fortsættelse, dukkede – helt af sig selv – forstyrrende elementer frem mellem linierne. Og dem fandt jeg for interessante til at lade ligge ubrugte hen. Jeg synes selvfølgelig selv, at digressionerne har et både interessant og ”underholdende” indhold. Noget er nyt i den forstand, at jeg ikke tidligere har diverteret bladets (prøvede) læsere med de pågældende steder og personer, men der er dog én person, som jeg flere gange har skrevet noget om. Det nye her kan måske give et mere nuanceret billede af den pågældende: *Jomfru Maria*. Det kan måske bøde på, at den hjemlige folkekirke altid (dvs. i protestantisk tid) har haft svære problemer med hende. Helt udelukke hende er jo umuligt, men der er kræfter i den, der har gjort hvad de kunne. Det ville vel også være svært at forklare, hvis det var lykkedes, hvorfor der er så mange Maria-kirker i landet. Ikke kun middelalderlige, men også langt nyere. Mange af både de gamle og de nye kendes som Vor Frue-kirke. Det skal i øvrigt (for god ordens skyld) bemærkes, at der fejres to væsentlige Maria-dage i tiden før næste nummer. 15. august den vigtigste ”*Assumption*” (Mariæ Himmelfart). Der er en af de store helligdage i den katolske verden. Og 8. september hendes fødselsdag.

Pilgrimsvandring

Et andet fænomen, der også strejfes er *pilgrimsvesnet*. Det har i det ellers meget sekulære Danmark fået en ny opblomstring. Både herhjemme, hvor der nu er ganske mange muligheder, men selvfølgelig flere i udlandet. De to lokaliteter, som er tildelt en vigtig rolle i dette nummer ligger i hhv. Italien og Spanien og har begge stor tilstrømning. I øvrigt også andet til fælles, som ikke kendes fra dansk grund. Mere herom senere. Det nærmeste hjemlige mål set fra Tuse Næs er Skt. Knud (Lavard) Hertugs grav i *Skt. Bendts Kirke* i Ringsted. Den blev 25.6. 1170 indviet til *Jomfru Maria* og *Skt. Knud Lavard /hertug*. (Der er jo også en Skt. Knud i Odense, *Skt. Knud Konge*.)

I Danmark bliver det mere og mere almindeligt at arrangere pilgrimsvandring, skønt der i klassisk forstand er meget få ”rigtige” pilgrimsmål, forstået som helgengrave o.l. Det er ikke kun katolikker, der i dag går på pilgrimsvandring, også almindelige folkekirkemedlemmer. Der er en del oplysninger herom at finde på nettet . Sikkert også om de andre.

Rundt om i Europa er der masser af pilgrimsmål. Nogle meget kendte – også herhjemme – og andre, de fleste ukendte. Ved et pilgrimsmål forstås en kirke eller et andet særligt sted, hvor der opbevares legemlige rester af en helgen. Lige fra hele skeletter til beskedne knogler eller tænder. Der er dog også endog meget søgte pilgrimsmål, hvor der ikke er sådanne rester. En del af dem er viet til Jomfru Maria, der kort efter sin død blev ført til Himmels af en flok engle, så der findes ingen fysiske rester efter hende. Der kan så være andre effekter, der er tillagt hende, som kan op søges, eller det kan dreje sig om steder, hvor hun angiveligt har vist sig for mennesker. Og derfor bliver fejret på samme – eller mere overdådig – måde. Ved særligt populære mål er der ofte opført store og pragtfulde katedraler. En sådan ligger ved Caminoens afslutning.

I dette nummer fortælles noget om to sådanne mål, som vist ikke er meget kendt heroppe. Det ene er et kloster i Spanien, ca. 40 km NV fra Barcelona. I modsat retning af Caminoen, der fører til Santiago de Compostela helt ude ved vestkysten. Der findes en del lektüre om denne destination. Det andet er en kirke i Østitalien (regionen Marche), ved Adriaterhavskysten, syd for Ancona. Især det sidste er et hele enestående fænomen. Det er da også det mest besøgte pilgrimsmål i Italien uden for Rom.

Mons Serratus, det savtakkede bjergmassiv, der har givet egnen og klosteret det latinske navn ses ikke helt tydeligt på dette billede. Det spanske er Mont Serrat. Her ses klosteret, som det udfylder en stor klippeafsats i ca. 1200 ms højde. Først var her et Venus-tempel og senere nogle

le eremitsamfund, hvor der opstod en Maria-kult. Først omkr. 1025 etableredes et rigtigt kloster, Monasterio de Santa Maria, der udvidedes og styrkedes gennem århundreder. Det var denne Maria-kult, der skabte den tilstrømning af pilgrimme, trods besværlighederne ved at nå frem, der sikrede klosterets økonomiske og åndelige succes. På et tidspunkt kom La Morenata til, og den tilskrev man de mirakler, der blev knyttet til stedet. Jomfru Maria blev Cataloniens skytshelgen, sammen med Sankt Georg. Det er de stadig. Det var den stadige tilstrømning af pilgrimme, der gjorde det muligt at bygge et så stort kloster. Det var just ikke et sted, hvor man "bare lige kom forbi". I klostertjenesten gik man fra 1200-tallet meget op i musik og sang - og meget passende blev der også senere oprettet en senere berømt musikskole. Maria-kulten blev også udbredt i Sydamerika. Der findes i Peru og Mexico flere klostre, der fik navn efter Vor Frue af Montserrat.

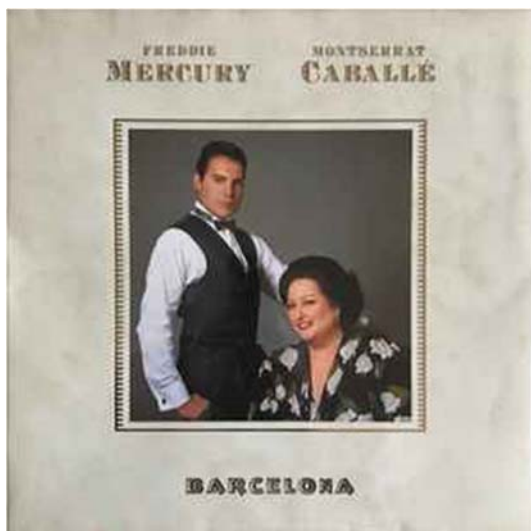
Montserrat / Mons Serratus

Den 12. april 1933 fødte senora *Folch*, der tilhørte den fattige del af Barcelonas befolkning en datter, som viste sig syg og elendig. Hvad der var galt og hvad der evt. kunne gøres ved det, var der ikke råd til at finde ud af. Der var så at sige kun håbet tilbage. Da tilstanden snarere blev værre end bedre, tog den ulykkelige mor den desperante beslutning at bringe datteren til et benediktinerkloster, der lå i et bjergrigt område ca. 40 km NV for byen. Det var i sig selv en hård og anstrengende tur at komme derud, og lige så anstrengende at komme op til klostret, der lå ca. 1200 m oppe. Kun en elendig stentrappe førte op til indgangen. Men det var nødvendigt at komme inden for, så datteren kunne komme i tæt kontakt med ”Den sorte Madonna” (*La Moreneta*), der var en oliventræsskulptur af Jomfru Maria med Jesusbarnet på skødet. Den synlige hud på både mor og barn er tydeligt sorte fra starten.

Da senora *Folch* og hendes endnu navnløse datter stod foran skulpturen, bad hun Jomfru Maria redde datterens liv og lovede, at opkalde hende efter den hellige Guds moder. Da Maria opfyldte moderens ønske, fik datteren snart efter det imponerende navn *Maria de Monserrat Bibiana Concepción Cabbalé Folch*. Klosters navn var *Monasterio de Santa Maria*, der lå på bjerget *Mont Serrat*. Senere forenklede datteren navnet til *Montserrat Cabbalé*, da hun havde brug for et kunstnernavn. Da hun døde 85 år gammel i 2018 i Barcelona, var hun en verdensberømt sangerinde – regnedes for en af det 20. århundredes helt store sopraner. Bag sig havde hun talrige opgaver ved verdens førende operahuse, og dertil en stor pladeproduktion. En af dem skilte sig markant ud fra de andre.

”Barcelona”

I 1987 indspillede *Monserrat Caballé* et poprocknummer ”*Barcelona*” sammen med den verdensberømte britiske rocksanger og leder af rockgruppen *Queen Freddie Mercury*. Han var en stor beundrer af hende og betragtede hende som tidens bedste sopran. Deres samarbejde blev indledningen til et varmt, men kort venskabsforhold. *Mercury* døde allerede 24/11 1991, kun 45 år gammel. Som rockstar i stjerneklassen var han ”rigtig” verdensberømt, mens *Caballé* kun var verdensberømt i den klassisk orienterede del af verden. Her var hun superstar. Pladen gjorde *Caballé* mere berømt, men det var først i 1992, da duetten blev brugt som hymne ved det olympiske lege i Barcelona, ved den ceremoni, der hørte med til modtagelsen af det olympiske flag. Det kom i 1992 direkte fra 1988-værtsbyen Seoul.

En højt usædvanlig scene, fordi han døde i november 1991. Det var altså også en teknikkens triumf. Ceremonien blev sendt worldwide, og dermed blev hun for alvor verdensberømt – i den store verden, hvor han var det i forvejen. Da hun døde i 2018, som 85-årig, havde duetten og partnerskabet en fremstående plads i alverdens nekrologer, også de danske. Det blev også understreget, at hun var en *meget stor* sangerinde, i *fysisk* og (i kunstnerisk) forstand. En af de sidste store divaer i operaens verden.

I 1965 fik hun sin *internationale* debut i Carnegie Hall i New York. I titelrollen i Gaetano Donizettis *Lucrezia Borgia* fra 1833. Caballé blev belønnet med en stående applaus på 25 minutter for sin indsats. Hun var aktiv på operascenerne fra 1956 til 2018. Men det var altså hendes fysiske vægt og Mercury-duetten, der blev husket, da det var slut. Både den oprindelige video fra 1987 og OL-optagelsen kan ses på *YouTube*.

Om ”*La Moreneta*” hedder en catalansk talemåde: ”*Den mand er ikke rigtig gift, som ikke har ført sin kone til Montserrat.*” Så kan man fundere over, hvad det betyder.

Baskeren Loyola – skurk eller helgen?

Inden Monserrat-klostret forlades, skal der nævnes et andet besøg, ca. 1522, der som sådan ikke er verdensberømt, men man kan sige, at det fik følger, der må betegnes som verdenshistoriske. Jeg tør dårligt sige, at vi skal have endnu en spanier på scenen, for han var fra baskerlandet, og dér ser de anderledes på det. I øvrigt betragtede lokalpatrioten Caballé sig snarere som catalaner end som spanier.

Baskeren var en invalid adelig officer, der havde fået knust sit højre ben af en kanonkugle, da han deltog i forsvaret af Pamplona i Navarra i 1521. Denne ulykke smadrede hans officerskarriere og kastede ham ud i en voldsom og langvarig krise. Mens han forsøgte at komme sig, både fysisk og psykisk, boede han på et isoleret slot, hvor han kun kunne få helgenbiografier (hagiografier) og andre religiøse bøger at læse. I stedet for de ridderromaner, han havde ønsket. Han blev dog stærkt grebet af de fromme skrifter og forsøgte sig efterhånden at komme ud af sin misere ad den vej. Da han følte sig rask nok, besluttede han at foretage en pilgrimstur til Det Hellige Land. På vejen til Barcelona, som skulle være den by, han rejste fra. På vejen til byen fik han en stærk Maria-åbenbaring, som han mente befriede ham for sanseligt begær og den ”hellige Jomfru blev hans eneste dame”. Så det var meget nærliggende for ham, at han opsøgte det berømte valfartsmål i bjergene uden for Barcelona: Santa Maria på Monte Serrat med kultskulpturen La Morenata. Her aflagde han et skriftligt general-skriftemål, vågede en nat i kirken, aflagde løfte om kyskhed, fattigdom og opgivelse af al verdslig ære, gav bort alt, hvad han ejede og hængte sit sværd som votivgave op ved alteret. Dermed erklærede han sig – i middelalderlig forstand – som Jomfru Marias træl.

Det var ingen helt ualmindelig handling i middelalderen. Et berømt eksempel er Cluny-klostrets femte abbed, Odilo, der udførte den i en tilfældig landsbykirke, før han i 994 blev Cluny-abbet. Her døde han i 1049. Han var en af 1000-tallets største personligheder i Europa. I åndelig forstand forstås. Valfarten til Palestina blev ikke til noget. Da han nåede frem til Barcelona, var havnekvartret lukket pga. pest. Han tog ophold på et franciskanerkloster i Manresa tæt på, og oplevede hér endnu en voldsom religiøs krise. Da han havde tugtet sig selv og gennemlevet krisens stadier, drog han

til Paris, hvor han samlede en gruppe yngre mænd om sig, fortalte om sine kriser og drøftede med dem, hvordan han – og de andre – kunne komme videre i deres liv. Her dannede de en gruppe, som de kaldte for ”*Societa Jesu*”, som blev udgangspunktet for deres videre virke. Til det hørte ikke mindst en missionsvirksomhed, som de ønskede at udbrede ud over den katolske verden. I

1534 havde de, takket været den erfarne officer Loyola fået sat deres orden i system. A la tiggermunkenes ordensregler. I 1540 anerkendte pave Paul 3. (Farnese) ordenen. Den hedder stadig det samme, men er bedst kendt som *jesuitterordenen*, der fik en meget stor betydning for modreformationen og senere for skolesystemerne rundt om i Europa. Endda også i det ellers stærkt lutheranske Danmark. Det gik ikke altid lige fredeligt for sig.

Mange er af den opfattelse, at jesuitterordenens motto er: ”*Hensigten helliger midlet*”. Den udlægning fralægger ordenen sig meget bestemt, som værende klart i strid med dens etik. Ordenens motto er og har altid været ”*Ad majorem dei gloriam*” (Til Guds større ære”).

Ovenfor og side 17: De sorte Madonnaer. Der findes mange sorte Madonnaer i Europa. De fleste i Sydfrankrig. Det menes, at forbilledet er Sulamit, kvinden i Højsangen i Det gamle Testamente. Manden er kong Salomo. I middelalderen blev Sulamit anset som en præfiguration af Maria, mens det er Jesus, der er partneren i den kristne særudgave. ”La Moreneta” er udført i oliventræ og er 95 cm høj. Loretos Madonna (se s. 17) er 84 cm høj og udført i cedertræ. Originalen (af oliventræ) brændte i 1921. Den nuv. fra 1922.

GRØN ANLÆGSSERVICE

HESTIA

Ny Hagedstedvej 5 - 4532 Gislinge

Tlf. 59 46 06 07 / Mobil 40 98 06 10

e-mail: hestia@mail.dk – www.hestiaais.dk

Vi tilbyder en bred vifte af top-professionelle ydelser

Fliselægning og anlæg af stensætninger til bede eller støttemure

*

Anlæg af græsplæner og blomsterbede

*

Topdress og fjernelse af mos i græsplæner

*

Fræsning og grubning af haver

*

Træfældning og beskæring

*

Stubfræsning

*

Anlæg og vedligehold af havedamme

*

Miljøvenlig ukrudtsbekæmpelse i belægninger, plæner og bede

*

Skadedyrsbekæmpelse

*

Løbende vedligeholdelse af haver og parker

LORETO – et helt enestående pilgrimsmål

Små tusind km stik øst for Monte Serrat findes et endnu mere velbesøgt pilgrimsmål (i Loreto, der ligger syd for Ancona (i Marche, tidl. en del af Kirkestaten) på det italienske Adriaterhavskyst). Også her er en *Sort Madonna*, men årsagen til populariteten er en anden. Noget meget specielt, ja helt enestående: *et gammelt hus* (9,40 x 4 m). Det står indkapslet i en fornem marmorskal, skabt af den berømte arkitekt *Donato Bramante* (1444-1514), berømt som den nye Peterskirkes første arkitekt fra 1506-14. Huset og skallen befinder sig i *Santuario della Santa Casa*. Santa Casa (det Hellige Hus) er hovedattraktionen, der har gjort kirken til det vigtigste pilgrimsmål i Italien uden for Rom.

Det var i dette hus *Jomfru Maria* tog imod *ærkeenglen Gabriel*, da han kom med beskeden om, at hun af alle var udset til at føde Guds søn, Jesus. Det er altså den oprindelige *Mariæ Bebudelsesdag* – efter nutidens kalender må det have været 25. marts år 1. Det kan ikke være år 0, for nullet var ukendt i Europa og Mellemøsten dengang. Interessant nok opbevares den kjole, som Maria bar ved bebudelsen i domkirken i *Chartres*, syd for Paris. Skibet her er et af verdens smukkeste rum. Det var kejser *Karl den Skaldede*, der i 876 forærede kirken kjolen, der anses det mest berømte Maria-klenodie. Måske fordi Chartres som kunstværk er langt mere berømt end Loreto.

Santuario della Santa Casa (Kirken med det Hellige Hus) hedder kirken i Loreto. Santa Casa har siden 1400-tallet været byens vigtigste indtægtskilde, både direkte og indirekte. Mange af indbyggerne tjener deres penge på at servicere de mange pilgrimme, der i en stadig strøm er søgt dertil. Især før i tiden blev gæsterne flere dage, måske endog flere uger i byen. De skulle både have kost og logi, samt andre fornødenheder. Kirken er i sig selv meget stor (93 m lang) og til komplekset hører et paveligt palads samt bygninger, der tidl. rummede en jesuitterskole.

Lige neden under kuplen i Loreto-basilikaen ses den marmor-kappe, der omgiver Marias hus. Den er tegnet af arkitekten Donato Bramante for at beskytte huset. En meget fornem kappe til den meget simple bygning, der her består af de to langmure og den ene gavlmur. De er opført i brændte sten, som det var skik i det træfattige Mellemøsten. Inde i huset er et smukt alter, og ovenpå dette står den sorte Madonna (Vor Frue af Loreto).

Da Maria med det lille Jesusbarn og Josef vendte tilbage fra Egypten (efter flugten fra ”barnemordet”) flyttede de atter ind i huset og boede der – iflg. traditionen – i 32 år. Men huset blev altså stående, hvor det stod, også længe efter. Det blev dog først beskyttet af en synagogelignende bygning, senere af en mere fornem byzantinsk og senere igen (i 1100-tallet) af en fornem korsfarerkirke. I 1263 dukkede de muslimske mamelukker op. De var i gang med at presse korsfarerne ud af området. Kirken blev revet ned, men Marias hus i krypten lod de stå urørt. I 1289 besøgte en fornem italiensk pilgrim stedet, og fandt huset som ruin. Kun det rum, hvor Maria havde mødt Gabriel var tilbage. Pilgrimmen, der var dominikanerbroder og rejseskribent, skrev bl.a. om sit besøg i Nazaret.

Efter 1291 er der ingen omtale af huset. Ifølge legenden blev huset af engle fløjet til Østitalien med flere stop undervejs. Af gode grunde ligger ruten ikke helt fast. Der er mange usikre momenter. En teori går også på, at huset blev sejlet til Ancona-området på et skib ført af engle. Det var og måtte være en yderst hemmelig affære. Huset var jo et meget kostbart relikvie – af den slags, der var mange penge i, fordi den kunne tiltrække store mængder pilgrimme. (Hvad det da også har gjort, siden det fandt et *blivende sted.*)

Loretos Sorte Madonna., der i sin "levetid" har været langt omkring. Se i øvrigt s. 13.

Ultimo maj 1291 erobrede muslimske mamelukker (ikke at forveksle med de underpermisioner, der var populære omkr. 1850 og opkaldt efter mamelukernes benklæder) havnebyen Akko (nuv. Acre). Det betød i praksis korstogstidens afslutning. I Palæstina frygtede man ikke uden grund, at mamelukkerne ville fortsætte plyndringerne mv. Der var ingen forhåbninger om, at det kunne stoppes.

Det ville være såre nærliggende, at de kom forbi den lidet prangende by Nazaret, men næppe ville skåne byen for en brutal behandling. Det drejer sig om den oprindelige Nazaret, som ikke er præcist lokaliseret. Den nuv. Nazaret er en langt nyere by.

Muslimerne havde/har en stor veneration for Maria, der som den eneste kvinde er nævnt ved navn i Koranen. Også Abraham og Jesus er nævnt positivt. Abraham hører til de tidlige, ikke-muslimske profeter i islam. Ifølge Koranen var det Abraham (Ibrahim) og hans søn Ismail, der i Mekka byggede Ka'baen, der betragtes som Abrahams tempel.

I begyndelsen af maj 1291, efter alt at dømme, forsvandt det gamle hus pludseligt. Men det optog næppe byens borgere særligt, thi de havde nok at se til efter plyndringen. De fleste af indbyggerne var jo også jøder, der ikke altid så på de "afvigende" kristne med særligt venlige blikke. Religiøst set var Mellemøsten et såre "blandet" område.

Senere rygtedes det, at en flok engle var fløjet bort med det mod ukendt mål. En alternativ forklaring gik på, at huset var sejlet via nogle ophold i Grækenland ved kysten til det Joniske Hav og/eller Dalmatien, inden det efter kortvarige ophold i Ancona-området en dag stod på en bakketop ved byen Loreto, syd for Ancona. Her skulle det være ankommet 9.-10.12. 1294.

Mht.mamelukker: Der var ikke tale om et folkeslag eller en stamme. De fleste var tyrker fra det centrale Asien, og på mongolsk betyder ordet "hvide slaver". De var nemlig ofte slaver og/eller professionelle krigere. Mest kendte som den egyptiske sultans livvagt. Men de opererede også som selvstændige hære rundt om i Mellemøsten. Overtog bl.a. andre riger. Frygtede over alt hvor de kom frem. Men strengt taget var de vist ikke meget værre end korsridderne, når de var på deres erobringstogter. På det religiøse område var mamelukkerne ikke så tolerante som de arabiske muslimer. Mamelukkerne og de kristne kunne dog godt finde ud af at samarbejde, når begge parter kunne se deres fordel ved det.

Beretningen, der danner grundlaget for Loreto-kulten, blev først nedskrevet i 1460'erne. Det synes dog sikkert, at tyske pilgrimme besøgte stedet i starten af 1300-tallet. Men iscenesættelsen af valfartsstedet tog først fart i 1400-tallet. I 1468 påbegyndtes bygningeriet af nuv. den mægtige basilika (93 m lang, 60 m bred). Den blev først fuldendt – med kampanilen (75,6 m) - i 1700-tallet. Den fornemme plads foran kirken afgrænses dels af et paveligt palads (nu kirkeadministration) og et stort arkiv. Jesuitterne har også haft en skole på stedet.

I så godt som alle årene har der stået strid mellem forskellige opfattelse af huset og dets historie. Med både gejstlige og verdslige deltagere. Men denne (ublodige) strid har altså ikke forhindret en stor tilstrømning af pilgrimme. Det gælder stadig. Stedet er særlig populært hos tyske, polske og slaviske katolikker. I perioden fra ca. 8.-10. december indsætter den italienske jernbane hvide ekstratog til byen, der befolkes med syge, invalide og døende pilgrimme. Datoerne svarer dels til husets ankomst til Loreto og dels til datoen for ”Den ubesmittede Undfangelse” (8.12.)

Der hører også andet ”ualmindeligt” til historien. 24.3. 1920 erklærede pave *Benedikt XV* (1854-1914-1922) *Den hellige Jomfru af Loreto* (den sorte Madonna) som luftfartens skytshelgen. I den egenskab var hun med *Charles Lindbergh* på den berømte flyvning over Atlanten 20.-21. maj 1927 og med på *Apollo 9*-rumfarten 3.-13.3. 1969.

”Et øjeblik af uendelig rækkevidde er fastholdt i en snæver stue.”*

”Bebudelsen” (”Annunciation”) er brugt som motiv på rigtig mange malerier m.m. gennem de sidste tusind år. Varieret utroligt. I langt de fleste tilfælde foregår den i ganske luxuriøse omgivelser, der ikke svarer til de forhold Maria levede under dengang. Hun ses så godt som altid som en ung, smuk kvinde med udslået hår, som var kendetegn for jomfruer i middelalderen. En gift kvinde skjulte sin hårpragt under et hovedlin. Pudsigt nok er hun tit blond og – når det kan ses – blåøjet. Hun er smuk, fordi hun er god på den rigtige måde. Det gode var automatisk smukt. Det gjaldt også genstande mv. For det meste foregår samtalen mellem Maria og Gabriel inden døre. En jomfru stod ikke uden for husets dør og talte med en mand. Samtalens emne og vigtighed krævede vel også, at den foregik indenfor. På maleriet af Harald Slott-Møller (1864-1937) fra 1928-29 foregår det udenfor, men huset er dog passende beskedent. Omgivelserne peger mere mod det Italien, som maleren og hans hustru Agnete, også maler, yndede at komme end på en mindre fattig by i Det hellige Land. Måske skal den antyde glorie om Marias hoved fortælle, at hun allerede har fået budskabet. De ord, der besvargede hende, så de kunne blive kød. (Citat kunsthistorikeren Mogens Nykjær)*

Den ”lydefri” Maria - Gudsmoder og Himmeldronning

I oldkirken spillede Maria ingen større rolle. Hun blev dog 431 ved konciliet i Efesos anerkendt som ”*theotokos*” (”Gudsføderske”). Det ændrede sig ”noget” senere. I middelalderen, fra ca. 1135 og frem til nu har Jomfru Maria spillet en større og større rolle i den katolske og græsk-ortodokse verden, men kun en yderst beskedne i den protestantiske verden. Det er nogle steder ved at ændre sig. En af hendes vigtigste og mest indflydelsesrige fortalere i 1100-tallet var den hellige Bernhard af Clairvaux fra cistercienserordenen. Han sørgede for at de fleste af ordenens klostre blev viet til hende. Og det har drejet sig om rigtigt mange. Hans indsats havde en stærkt afsmittende virkning. Det var også i den periode, at mange af de berømte Notre Dame og andre Maria-kirker blev sat i gang.

FIR-ENIGHEDEN. Der har i den senere tid været ret stærke kræfter i den katolske kirke, der ønsker at ændre Treenigheden til en ”Fir-enighed”, idet Maria skal medoptages. Om det skal være på linie med Gud, Jesus og Helligånden ligger ikke helt klart. Og indtil videre er det vist kun indledende drøftelser. Hvad de fører til er der naturligvis ingen, der ved. Der kan jo komme en ny ”Bernhard” hjælp.

Alle kirker er principielt bygget til Guds ære, men er ofte viet til en helgen eller en særlig begivenhed i kristendommens historie. Eller et særligt begreb. Der er globalt viet flere kirker til Maria end nogen anden helgen. Det gælder dog ikke for protestantiske kirker opført efter reformationen, altså groft sagt fra 1500. Til Maria-kirkerne hører også ”Vor Frue” (på diverse sprog) eller viet til *Annunciation* (”*Bebudelsen*”), *Assumption* (”*Himmelfarten*”). Maria-kirker udmærker sig kun ved, at kirken er viet til Maria. Det har intet med størrelse, udsmykning eller alder at gøre. De er meget forskellige. Hagedsted kirke her på lag er f.eks. en Maria-kirke og ikke særligt stor. Andre steder i verden er nogle af de største kirker Maria-kirker. Også ganske mange klostre var/er viet til Maria.

Immaculata Conceptio

Allerede før 100 f.Kr. nævnes Maria i evangelierne som en meget usædvanlig kvinde, specielt udvalgt af Gud til at indtage en meget fornem rolle, skønt hun i virkelighedens verden var at betragte som en ung, jødisk kvinde fra de lavere klasser. Hun skulle være den, der bar Guds søn i sit liv i ni måneder, inden hun skulle føde ham. Dengang vidste man altså også, at en graviditet varede ca. ni måneder. Besværingen ville foregå ved, at Guds Ånd "overskyggede" hende. Det skete ved den begivenhed, vi kalder for *Bebudelsen*". Det førte i middelalderen til mange spekulationer og diskussioner om hvorfor hun var udvalgt til en så fornem opgave. Dengang var alle jo sikre på, at sådan forholdt det sig. Det var ikke til diskussion. Men man ville gerne vide mere.

Sent i middelalderen kom en anden "Maria-sag" ind i diskussionen. Det er *Marias fødsel*, det drejer sig om. Hun var datter af ægteparret *Anna* og *Joachim*. I kunstens verden kendes Anna især fra motivet "*Den hellige Anna Selvtredie*". Dem er der en del af. Det mest berømte er nok *Leonardo da Vincis* (1452-1519) udgave fra 1508 (Louvre). Maria blev født som værende fri fra arvesynden. Kort sagt "helt ren/syndefri". Anna og Joachim er ikke omtalt i Bibelen, kun i de senere apokryfe legender om Maria. I 1400-tallet opnåede Anna en vældig popularitet ud over Europa. Også i Danmark.. "*Dogmet om "den ubesmittede undfangelse"*" blev fastsat af pave *Pius 9.* i 1854. Efter århundredlang diskussion og mange overvejelser. Det afvises af de fleste protestantiske kirker. Herhjemme er det nok de færreste, der kender noget til begrebet.

Derimod er begreber som "Bebudelsen" og "Jomfrufødslen" langt mere kendte. De fejres begge i det danske kirkeår. "Bebudelsen" ca. 25 marts og "Jomfrufødslen" 25. december (uden at jomfrufødslen omtales).

Jomfrufødslen

"Den danske folkekirke, og de protestantiske kirker i det hele taget, har det svært med jomfrufødslen. Det virker som om, at det ville være bedst, hvis man kunne tie den ihjel eller placere den på et vigespor. Problemet kan vist ikke løses sådan uden videre. I de tre trosbekendelser, som har været brugt i Vesten i århundreder, og hvor den apostolske bruges af den danske folkekirke den dag i dag, står der i den tredje sætning: "Vi tror på Jesus Kristus, Guds enbårne søn, Vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, ..." Alle, der er blevet konfirmeret, kender den. Den har været kendt siden år 200. I Danmark i mere end tusind år. Jomfrufødslen er ikke direkte omtalt i Bibelen, men antydes i Matt. 1, 18ff, og Lukas 1.26f-38. f.

Illustration: Francisco de Zubarán (1598-1664) 1630, Prado Museet, Madrid.

Mariæ Bebudelse: en verdenshistorisk begivenhed

”Da Elisabeth var i sjette måned, blev englen Gabriel sendt fra Gud til en by i Galilæa, der hedder Nazaret, til en jomfru, der var forlovet med en mand, som hed Josef og var af Davids hus. Jomfruens navn var Maria. Og englen kom ind til hende og hilste hende med ordene:

»Herren er med dig, du benådede!« Hun blev forfærdet over de ord og spurgte sig selv, hvad denne hilsen skulle betyde. Da sagde englen til hende: »Frygt ikke, Maria! For du har fundet nåde for Gud. Se, du skal blive med barn og føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus. Han skal blive stor og kaldes den Højstes søn, og Gud Herren skal give ham hans fader Davids trone; han skal være konge over Jakobs hus til evig tid, og der skal ikke være ende på hans rige.«

Maria sagde til englen: »Hvordan skal det gå til? Jeg har jo aldrig været sammen med en mand.« Englen svarede hende: »Helligånden skal komme over dig, og den Højstes kraft skal overskygge dig. Derfor skal det barn, der bliver født, også kaldes helligt, Guds søn. Også din slægtning Elisabeth har undfanget en søn, nu i sin alderdom. Hun, om hvem man siger, at hun er ufrugtbar, er i sjette måned; thi intet er umuligt for Gud.« Da sagde Maria: »Se, jeg er Herrens tjenerinde. Lad det ske mig efter dit ord!« Så forlod englen hende.

(Tekst: Lukas evangeliet 1, v. 26-38)

Relief: Donato Donatello (1386-1466) Bebudelsen. (Santa Croce, Firenze .
Ca. 1435. 218 x 168 cm.

Reparation og service af person- og lastbiler

samt

- aircon-service
- diagnose-test
- reparation af div. maskiner

**Vi skruer på alt
-bare det kan ryge
og larme**

HAGESTED ApS
AUTOVÆRKSTED
v/ **A.K. Pedersen**

Præstebrovej 48c • 4532 Gislinge • telf. 59 46 05 85
post@hageded-auto.dk - www.hagededauto.dk

I den apostolske trosbekendelse nævnes ”forhistorien” ikke. Det gør den i den Nikænske derimod på sin egen måde: ”(Vi tror på én Herre, Jesus Kristus, Guds enbårne Søn, som er født af Faderen før alle tider, Gud af Gud, lys af lys, sand Gud af sand Gud, født, ikke skabt, af samme væsen som Faderen, ved hvem alt er skabt, som for os mennesker og for vor frelse steg ned fra himlene og blev kød ved Helligånden og Jomfru Maria, ...”. Jesus er altså *præeksistent* – Skaberordene, som blev kød og blod. (Jfr. Johannes Evangeliet (Prologen), kap. 1, v. 14: Og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os” ...En særlig version findes i Dantes Guddommelige Komedie: ”Du datter af din søn, o jomfrumoder! / ydmyg og herlig over alt på Jorde / evig udvalgte mål for frelsens goder”. (33. og sidste sang i Paradiset). Den *danske trosbekendelse* er speciel på den måde, at det i 1849 lykkedes for Grundtvig at få indføjet en ny begyndelse: ”Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.”

Her er vi udenfor den naturvidenskabelige verdens begreber. Også med den opfattelse, der var på Jesu tid og mange århundreder senere om årsagerne til en kvindes graviditet og barsel. I den opfattelse spillede kvinden ingen aktiv rolle. :Man vidste intet om det ellers så uundværlige æg. Det var manden, der leverede det hele, men altså overlod det til kvinden at bære rundt på fostret, som ernæredes via hendes væsker under det ni måneder lange ophold i hendes livmor. Maria var altså i denne, som i andre henseender en helt enestående kvinde.

Barnemordet i Bethlehem

***”Io no piangea; sì dentro
impetrai // Piangevan el-
li.” // ”Jeg græd ej; jeg blev
sten i sjælen. De græd.)***

*(Giovanni Pisano (1250-
1315—fra Pisa): Pistoia
katedralen. Relief på præ-
dikestolen Teksten er et
Dante-citat:*

STRANDGÅRDSBLADET

Oplag: 125 eks.

Redaktion: Peter Brøns
Strandgården Øst 16
4300 Holbæk
Tlf. 6081 0543
E-mail: pb@brons.dk

Deadline nr. 146: 25. sept.

Grundejerforeningen Strandgårdens bestyrelse:

Formand:	Allan Dalgaard	Strandgården Vest 18
Næstformand:	Kennet Jørgensen	Strandgården Øst 35
Kasserer:	Jonatan Møller Sousa	Strandgården Tværvejen 8
Sekretær:	Michael Clausen	Strandgården Vest 38
Best. medlem:	Helle Quist	Strandgården Øst 66
Suppleant:	Louise Hinze	Strandgården Vest 18

GF's mail adresse: gf@strandgaarden-tusenaes.dk

GF's hjemmeside: www.strandgaarden-tusenaes.dk

Bankkonto: Danske Bank Reg.nr. 9570 – Konto nr. 0012629303

Sankt Hans Aften 23. juni. 2024

Der var, som man ser, rigeligt med siddeplads til alle deltagere.

Foto: Morten Pedersen, Ø 50

Dead-line for de følgende numre i år: Nr. 146: 23. september. Nr. 147: 25. november. Også gerne før. Evt. bidrag skal sendes som enten mail eller brev. Redaktøren tager ikke imod diktat.